

**बौदीकाली गाउँपालिकाको चौधौँ गाउँसभामा गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री प्रकाश ओझाले प्रस्तुत गर्नुभएको
आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम**

सभाका सदस्यहरू,

नेपालको ऐतिहासिक परिवर्तनबाट प्राप्त नेपालको संविधान कार्यान्वयनका क्रममा यस गाउँपालिकाको गरीमामय सभामा आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई खुसी लागेको छ।

संघीयताको कार्यान्वयनको क्रममा स्थानीय सरकारको रूपमा यस गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले विगत ८ वर्षदेखि नीति तथा कार्यक्रमहरू यसै सभामा प्रस्तुत गरी कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको छ। जसको कार्यान्वयनका क्रममा सकारात्मक परिणामहरू देखा परिसकेका छन्। गाउँपालिकाको भौतिक पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य क्षेत्रमा विस्तार तथा विकास गर्ने कार्यहरूमा उल्लेख्य सकारात्मक सुधारहरू भएको कुरा यस सभासमक्ष राख्न चाहन्छु। यस सफलताका निम्ति विभिन्न क्षेत्रबाट सहयोग प्राप्त भएको छ। उक्त कार्यमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण यस गरीमामय सदन गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, नागरिक समाज, राजनीतिक दलहरू लगायत आम जनसमुदायप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु।

हाम्रो गाउँपालिका प्राकृतिक, आर्थिक, सांस्कृतिक एवं पर्यटकीय महत्वका दृष्टिकोणले अत्यन्तै प्रबल सम्भावना भएको गाउँपालिका भएता पनि द्रुत विकास हुन सकेको छैन। हामीले हाम्रो कार्यकालमा विकासको क्रममा पछाडि परेका वर्ग तथा समुदायलाई मूल प्रवाहमा ल्याउने, उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गरी आर्थिक गतिविधिहरूको माध्यमद्वारा रोजगारी सिर्जना गर्ने, कृषि पशु क्षेत्र व्यावसायिक र आधुनिक बनाउने, सुशासन प्रवर्द्धन गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता कायम गर्ने, पर्यटन विकासबाट प्राप्त लाभ लिई सबै क्षेत्रसम्म पुऱ्याउने, वन जंगलको संरक्षण गर्ने, वातावरणीय सन्तुलनलाई कायम राख्ने, भौतिक पूर्वाधारको विकासमा लगानी वृद्धि गर्ने तथा सामाजिक विकासलाई संस्थागत गरी अपेक्षित विकासको प्रतिफल हासिल गर्ने एवं आन्तरिक आयको दायरालाई फराकिलो बनाउने लक्ष्य लिएका छौं।

समानुपातिक तथा समावेशी विकास र आपसी सहयोगका माध्यमबाट सामाजिक सहिष्णुता वृद्धि तथा भातृत्वको भावना विस्तार गर्ने कतिपय कार्यक्रमहरू सम्पन्न भैसकेकाले चालु वर्षका केही नीतिहरू कार्यान्वयनमा सफलता मिलेको अवस्था रहेको छ।

नेपाल सरकारले लिएको "समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली" को लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न यस गाउँपालिकाले पनि गाउँपालिकाबासीको सुख र समृद्धिको लागि लिएको विकास तथा समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका लागि गाउँपालिकाका प्रशासनिक संरचना निर्माणको कामलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्य गर्ने प्रयास गरेको थियो जुन यस आर्थिक वर्षमा अधिकतर पूरा भई सबै प्रशासनिक संरचनाहरूबाट सेवा प्रवाहको काम प्रभावकारी रूपमा हुने अवस्था रहेको छ। विकासको लागि सडक पूर्वाधार, कृषि तथा पशु क्षेत्रको उत्पादन वृद्धि, स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रभावकारी सेवा, शिक्षामा गुणस्तरीय सुधार, सामाजिक क्षेत्रमा भावनात्मक सम्बन्ध

वृद्धि जस्ता गाउँपालिकाका प्रयासले गाउँपालिकाको समग्र विकासको मार्गचित्र तयार पारेको अवस्था छ। विकास र समृद्धिका लागि गाउँपालिकाको प्रयास यिनै कार्यहरु सम्पादन गर्न तल्लीन रहेको कुरा म यस गरीमामय सभामा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

अब म आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को दीर्घकालीन सोच, उद्देश्य, नीति तथा कार्यक्रमको बारेमा संक्षिप्त उल्लेख गर्न चाहन्छु।

गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच :

"खानेपानी, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार : बौदीकाली विकासको मूल आधार" भन्ने मूल नाराका साथ विकासका सबै भौतिक पूर्वाधार, आर्थिक तथा सामाजिक विकास एवं मानवीय क्षमता विकास गरी समृद्ध आधुनिक र सुन्दर गाउँपालिका बनाउँदै सुशासन, गरिबी निवारण एवं रोजगारीको सुनिश्चिततामा योगदान पुऱ्याउने।

उद्देश्य :

- जनसहभागिता सहितको दीगो विकास र विकासका प्रतिफलहरुको समन्यायिक वितरण गरी गाउँपालिकामा रहेको विद्यमान बेरोजगारी, बहुआयामिक गरिबी र असमानता घटाई सामाजिक, आर्थिक रुपान्तरण गर्ने।

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ का प्राथमिकता क्षेत्र :

- गाउँपालिकामा भित्र हुने उत्पादनलाई आधुनिकीकरण गरी कृषि उत्पादनलाई व्यावसायिक तवरले सञ्चालन गर्ने वातावरणको सिर्जना गर्ने।
- गाउँपालिकामा रहेका धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान गरी देश विदेशमा प्रचार प्रसारको माध्यमबाट पर्यटन क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन ल्याउने।
- कृषियोग्य बाँझो जमिनलाई उपयोग गर्ने।
- शैक्षिक संस्थाहरुमा रहेका विभिन्न समस्याहरुको समाधान गरी शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गर्ने।
- मानवीय पक्षका विभिन्न समस्याहरुको अध्ययन गरी रोजगारीका अवसरहरुको सिर्जना गर्ने।
- यस गाउँपालिकामा रहेको भूमि सम्बन्धी समस्यालाई दीर्घकालीन रुपमा समाधान गर्ने।
- साना तथा मझौला उद्योगहरुको उत्पादनबाट गाउँपालिकालाई आत्म निर्भर गराउने।
- यस आर्थिक वर्ष देखि अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक, कृषक समूह, संस्थाको सम्पूर्ण जानकारी जनताले देखिने गरी उपलब्ध गराउने।
- अन्तरपालिका समन्वयको लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गर्ने।
- विद्यार्थीको लागि सीप सप्ताह संचालन गर्ने।
- योजना कार्यान्वयन निर्देशिका तयार गरी सोही अनुसार योजना कार्यान्वयन गर्ने।
- दूध एवं पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गरी बजारीकरण गर्ने।

- सबै जातिहरूको भाषा, कला तथा संस्कृति संरक्षण र प्रवर्द्धमा विशेष जोड दिने। मगर जातिहरूको बाहुल्यता भएको क्षेत्रमा मगर संग्रहालयको स्थापना गर्ने।
- उपभोक्ता समितिलाई सहजताको लागि वडा प्राविधिकलाई पूर्ण जिम्मेवार बनाउने।
- भ्रष्टाचाररहित, चुस्त, सहज, सक्षम, उत्तरदायी, जिम्मेवार कर्मचारी सहितको सेवा प्रवाह गरी सुशासन कायम गर्ने।
- खुल्ला सडक कायम गरिने साथै शीतलताको लागि तोकिएका क्षेत्रमा छहारीजन्य बिरुवा वृक्षारोपण गर्ने।
- सबै प्रकारका भेदभाव, कुरिति, सुसंस्कार र सामाजिक विकृतिको अन्त्य गर्ने।
- किशोरी आत्मरक्षाका लागि आवश्यक नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने।
- घरनक्सा पास सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने।
- मसलाजन्य पदार्थको उत्पादनमा जोड दिने नीति लिने।
- उत्कृष्ट विद्यालय, उत्कृष्ट समाज, उत्कृष्ट टोल निर्माणमा काम गर्ने।
- विभिन्न प्रकारका लोपुन्मुख पिङ्गहरूको संरक्षण गर्ने।
- लोपोन्मुख परम्परागत प्रविधिहरूको संरक्षण गर्ने।
- आत्मनिर्भर उन्मुख गाउँपालिका बनाउनका लागि आम्दानीका स्रोतहरूको पहिचान, उचित उपभोग गरिने, करका दर न्यूनतम राखी दायरा फराकिलो बनाउने।
- सामाजिक विकासको लागि बुद्धिजीवी परिषद् निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने।
- सामाजिक उत्तरदायित्व अभिवृद्धिका लागि सामाजिक परिचालन र जागरण गर्ने।
- विकास निर्माण गर्दा भविष्यका पिढीको अधिकारको रक्षा हुने गरी दीगोपनामा ध्यान दिने।

माथि प्रस्तुत गरिएका प्राथमिकताहरूको कार्यान्वयन गर्न हामी सामु तपसिल अनुसारका विभिन्न चुनौतीहरू रहेको मैले महसुस गरेको छु।

- कृषिको क्षेत्रमा रहेका विभिन्न आधुनिक प्रविधि प्रयोग गरी गाउँपालिकामा गरिने कृषिका कार्यहरूमा कृषकको रुची र अपनत्व वृद्धि गर्ने।
- आर्थिक सामाजिक क्षेत्रको विकासलाई जनताको रोजाइमा पारी भौतिक विकास र मानवीय विकासलाई सँगसँगै लैजाने वातावरणको सिर्जना गर्ने।
- गाउँपालिकाका युवाहरूलाई गाउँपालिका भित्रै रोजगारीमा आकर्षित गरी वैदेशिक रोजगारीमा जान रोक्ने। वैदेशिक रोजगारीबाट सीप सिकी फर्केका युवाहरूलाई गाउँपालिकामा उचित रोजगारी वा स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी निजको सीपको प्रयोग गरी विकासमा लगाउने।
- गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न आम्दानीका स्रोतहरूलाई प्रयोग गरी गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी वृद्धि गर्ने।
- टुक्रे योजना एवं अनुत्पादक क्षेत्रमा लगानी घटाउँदै लैजाने।

आगामी आर्थिक वर्षका नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न मैले नेपालको संविधानका सान्दर्भिक धाराहरू, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, संघीय र प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रमहरू, गाउँसभा र

गाउँ कार्यपालिकाले स्वीकृत गरेका विभिन्न ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका तथा मापदण्ड र नीतिगत निर्णयहरू, राष्ट्रिय प्राकृतिक तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ र अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ का सान्दर्भिक दफाहरू, संघीय सरकारको १६ औँ आवधिक योजना, गण्डकी प्रदेश सरकारको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना, बौदीकाली गाउँपालिकाको आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचनाको खाका, क्षमता विकास योजना, GESI रणनीति आदि, दीगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण तथा नेपाल सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा जनाएका विभिन्न प्रतिवद्धताहरू, विषयगत समितिहरूको सुझाव, राजस्व परामर्श समितिको सुझाव, स्थानीय तहका विभिन्न कानूनहरू, श्री अध्यक्षज्यूको निर्वाचन घोषणापत्र, बजेटसाथ पेश हुने विनियोजन र आर्थिक विधेयक, आदि साथै हामी निर्वाचित भएर हालसम्म स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्दा प्राप्त गरेका अनुभव तथा सिकाईहरूलाई मुख्य आधारको रूपमा लिएको छु।

सभाका सदस्यहरू,

आजको दिनसम्म आउँदा हाम्रो आफ्नै प्रयासमा यस गाउँपालिकामा सडक कालोपत्रे २ कि.मी., ३ कि. मी. ढलान सडक, सडक ग्राभेल ७ कि.मी निर्माण सम्पन्न भैसकेको छ। सामूदायिक भवनहरू विभिन्न ठाउँमा निर्माण भइसकेका छन्। आर्थिक तथा सामाजिक उपलब्धिमा धेरै मात्रामा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन्। वातावरणीय उपलब्धिमा बौदीकाली गाउँपालिकाको वातावरण तथा प्राकृतिक संरक्षण ऐन, २०७९ र संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि, २०७९ पारित गरी कानुनी व्यवस्था लागु गरेको अवस्था छ। यसै गरी हालसम्म औद्योगिकग्राम घेराबार र भूमि विकासको काम सम्पन्न भइसकेको छ। गाउँपालिकाको आफ्नै नवनिर्मित प्रशासनिक भवनबाट सेवा प्रदान भइरहेको छ। सबै वडा कार्यालयहरूका प्रशासनिक भवनहरू निर्माण कार्य लगभग अन्तिम चरणमा रही आफ्नै भवनहरूबाट कार्य संचालन भइरहेको छ। १५ शैयाको आधारभूत अस्पतालको निर्माण कार्य सम्पन्न भई हाल संचालनमा रहको रकुवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई सोही अस्पतालमा रूपान्तरण गरिएको छ। आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रदानका लागि एम्बुलेन्स खरिद गरिएको छ। सुत्केरीलाई यातायात सेवा, सुत्केरीसँग उपाध्यक्ष कार्यक्रम, स्वास्थ्य परीक्षण, आँखा शिविर संचालन, AI मा आधारित छाती रोग परीक्षण, ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परीक्षण, योग कक्षा संचालन लगायतका कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको छ। गाउँपालिकाको लक्ष्य अनुसार दुग्धजन्य पदार्थ उत्पादन तथा बजारीकरणमा कृषकसँगको सहकार्यमा अगाडि बढेको छ। गाउँपालिकाका गौरवका योजनाहरू अन्तर्गत बौदीकाली चक्रपथ (मिथुकरम खण्ड) को ठेक्का अनुसार यस आर्थिक वर्षको स्तरोन्नतिको काम सम्पन्न भैसकेको छ। राइका सावरी सडकखण्डको स्तरोन्नति सम्पन्न भएको छ। सिंहटारी वडाकार्यालय गाउँपालिका हुँदै अकलादेवी सडकको तेस्रो खण्डको कालोपत्रे सम्पन्न भएको छ। गाउँपालिकाभित्रका प्रमुख सडकहरूलाई All Weather Road बनाउने उद्देश्य अनुरूप रिङ्गरोड स्तरोन्नति, कालोपत्रे र ग्राभेल गर्ने काम निरन्तर जारी छ। गाउँपालिकाको पहलमा अत्यावश्यक ठाउँहरूमा मोटरबल पूल निर्माण गर्नको लागि बजेट विनियोजन गर्ने तथा संघ र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य

हुँदै आएको छ र यस क्षेत्रको लागि बजेट पनि विनियोजन भएको छ। राष्ट्रिय विद्युत प्रसारणबाट जोडिएका वडा नं. ५ र ६ का सबै आमनागरिक, विद्यालय र संघ संस्थालाई निशुल्क मिटरबक्स जडान गरिएको छ। सडक एवं बजारको सुरक्षाको लागि सी.सी. टिभी जडान सम्पन्न भएको छ। विपद प्रभावितलाई सुरक्षित आवास निर्माणको लागि जस्ता पाता वितरण गरिएको छ। पालिका आवास कार्यक्रम मार्फत विपन्न दश घर परिवारलाई आवास निर्माण सम्पन्न गरिएको छ। पाल्पा जिल्ला र नवलपरासी (ब.सु.पू.) को सिमाना कोल्यारेमा अस्थायी प्रहरी चौकीको लागि भवन निर्माण सम्पन्न भएको छ। जोखिममा रहेको कालीगण्डकी प्रा.वि.लाई सुरक्षित ठाउँमा स्थानान्तरणको लागि पूर्वाधार निर्माण सम्पन्न भएको छ। शिक्षा क्षेत्रमा शैक्षिक गुणस्तर वृद्धिका लागि गाउँपालिकाले उल्लेखनीय कार्यहरू गरेको छ। आधारभूत एवं SEE तहको अन्तिम परीक्षाको नतिजामा गुणात्मक सुधार भएको छ। शिक्षकलाई प्रोत्साहन गर्ने, क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, प्रविधिमैत्री पठनपाठनका लागि आफ्नै प्रयास एवं विभिन्न संघसंस्थाको सहकार्यमा ICT LAB, होमवर्क सेन्टर, छात्रवृत्ति, अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम, शैक्षिक सामग्री निर्माण कार्यशाला, सांगीतिक पी.टि., Science Lab निर्माण, SEE लक्षित अतिरिक्त कक्षा कार्यक्रम, प्राविधिक छात्रवृत्तिको निरन्तरता, स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण, मानव पुस्तकालय कार्यक्रम संचालन लगायतका कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन्। खेलकुद प्रवर्द्धनका लागि राष्ट्रपति रनिंग शिल्ड प्रतियोगिता, अध्यक्ष कप प्रतियोगिता, खेलाडी प्रोत्साहन कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन्। पशुपन्छी क्षेत्रमा अभिवृद्धिका लागि गोठ सुधार कार्यक्रम निरन्तर गरिएको, उन्नत जातको घाँसे विउ वितरण, कुकुर बन्ध्याकरण, वडा वडामा पशु शिविर, उन्नत जातका बाख्रा, बंगुर तथा भैंसी वितरण कार्य सम्पन्न भएको छ। कृषि विकास तर्फ च्याउ खेती प्रवर्द्धन, मसला बाली प्रवर्द्धन, कृषक तालिम तथा क्षमता विकास, साना सिंचाई प्रवर्द्धन, कृषि यान्त्रिकीकरण, कृषक गणना कार्य सम्पन्न भएको छ। सामाजिक सुरक्षा तर्फ वडामै पुगेर सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण, एकल पुरुष लक्षित कार्यक्रम, द्वन्द्व एवं हिंसा प्रभावित महिलाको विवरण संकलन, ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ। अपुग कर्मचारीको व्यवस्थापन गरिएको, विद्युतीय हाजिरी अनिवार्य गरिएको, सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ICT सेवा विस्तार गरिएको, वडा सचिव र प्राविधिक कर्मचारी लक्षित तालिम संचालन गरिएको छ।

आगामी आर्थिक वर्षमा प्राथमिकता प्राप्त प्रमुख कार्यक्रमहरू आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास, वन तथा वातावरण र सुशासन तथा संस्थागत विकासमा केन्द्रित हुनेछन्।

आगामी आ.व. २०८२/०८३ को बजेट निर्माणका लागि यस गाउँपालिकाले विभिन्न सरोकारवालाहरूको सुझाव संकलन गर्ने कार्य सम्पन्न गरी प्राप्त सुझावहरूलाई नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ। यस गाउँपालिकाका विभिन्न विषयगत समितिहरूको समेत सिफारिसमा यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको छ। यस सभामा आउने सकारात्मक सुझावहरूलाई यस नीतिको मार्गदर्शक सिद्धान्तको रूपमा समावेश गरी संशोधन सहित यो नीति तथा कार्यक्रम यस गरीमामय सभाबाट पारित हुनेछ भन्ने आशाका साथ म यस सभामा आगामी आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

सुशासन तथा संस्थागत विकास

सुशासन, सङ्गठन तथा क्षमता विकास

१. गाउँपालिकाबाट गरिने सेवाप्रवाहको प्रभावकारिताका लागि जनशक्ति उपलब्धता सुनिश्चित गर्न O & M (संगठन तथा संरचना) सर्वे स्वीकृत गराई प्रदेश कानूनको अधिनमा रही आवश्यक कर्मचारी व्यवस्थापन गरिनेछ।
२. सेवा प्रवाह, विकास व्यवस्थापन, शासन सञ्चालन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिमको आयोजना गर्ने तथा कर्मचारीलाई उच्च मनोबलयुक्त कार्य वातावरण सिर्जनाको निम्ति बौद्धिक क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ।
३. सेवा प्रवाह, शासन सञ्चालन र विकास व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरूमा नागरिक संलग्नता र पहुँच अभिवृद्धि गर्दै पारदर्शिता कायम गर्न नियमित रूपमा सार्वजनिक सुनुवाइ, सार्वजनिक परीक्षण र सामाजिक परीक्षण, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशिता परीक्षण जस्ता नागरिक मूल्याङ्कनका विधि अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। साथै नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षणका लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ।
४. गाउँपालिकामा विभिन्न सेवा लिन आउने सेवाग्राहीहरूको सहायताको लागि स्थापित नागरिक सहायता कक्षलाई थप व्यवस्थित गर्न छुट्टै सहजकर्ता कर्मचारी तोकिएको फाइल ट्र्याकिङ प्रणाली सहित सेवा परिष्कृत गरिनेछ। महिला तथा बालबालिका मैत्री कार्यालय व्यवस्थापन अन्तर्गत स्तनपान कक्षको व्यवस्था मिलाइनेछ। गुनासो सुन्ने, सहकार्य गर्ने र सुधार गर्ने प्रणालीको विकास गरिनेछ।
५. Online नागरिकता सिफारिस प्रणाली (CCMIS), Software Based Digital Service Delivery व्यवस्थापन गर्न सबै नागरिकमा Digital साक्षरता अभिवृद्धि गर्नका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
६. सेवा प्रवाह प्रभावकारिताको निम्ति सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग, नियमित अनुगमन, सचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ।
७. विद्युतीय हाजिरी प्रणालीलाई सबै (१-८) विद्यालयहरूमा विस्तार गरिनेछ।
८. गाउँपालिका भित्र सेवा प्रवाह गर्ने गैरसरकारी संस्थाको कार्य सम्पादनलाई मर्यादित, व्यवस्थित तथा समन्वयकारी बनाउन गाउँपालिकामा NGO Desk को स्थापना गरी क्रियाशील बनाइनेछ।

स्थानीय सेवा र जनशक्ति व्यवस्थापन

१. गाउँपालिकाको स्थानीय सञ्चित कोषबाट पारिश्रमिक पाउने सम्पूर्ण कर्मचारीलाई (निवृत्तिभरण पाउने बाहेक) नियमानुसार सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गरिनेछ।

२. कर्मचारीहरूको योग्यता, सीप, क्षमता र अनुभवलाई कार्यसम्पादनमा उपयोग गर्न तथा उत्प्रेरित बनाई राख्न आवश्यक मापदण्ड बनाई योगदानमा आधारित सुविधा उपलब्ध गराउने नीति लिईनेछ।

स्थानीय बजार

१. उपभोक्ताहरूको हित र सुरक्षाको लागि दैनिक उपभोग्य वस्तु वा सेवाको सहज आपूर्तिको व्यवस्था गर्न, वस्तु तथा सेवाको उपयुक्त मूल्य र गुणस्तर कायम गर्न, बजारमा हुने अवाञ्छित मूल्यवृद्धि र कालोबजारी नियन्त्रण गर्न नियमित तथा आकस्मिक रूपमा बजार अनुगमन गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाई निरन्तरता दिईनेछ। साथै व्यापारिक फर्मको वडामै शिविर सञ्चालन गरी दर्ता गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ। व्यापारिक फर्मको दर्ता, अनुमति नवीकरण, खारेजी, अनुगमन, सचेतना अभियान सञ्चालन गरिनेछ।
२. बौदीकाली भित्रका भौगोलिक हिसाबमा दुर्गम स्थानहरूको लागि उपयुक्त स्थानीय दररेट कायम गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

वित्तीय सुशासन, पारदर्शिता र उत्तरदायित्व

१. गाउँपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीलाई जिम्मेवार, पारदर्शी, नतिजामूलक तथा उत्तरदायी बनाईनेछ। सार्वजनिक स्रोत साधनको प्रभावकारी, सक्षम र न्यायोचित परिचालन गरिनेछ।
२. जनताको जीवनस्तर उठ्ने, स्थानीय बासिन्दाको सहकार्य जुट्ने र स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको प्रयोग हुने, दिगो विकास र वातावरण संरक्षण तथा संवर्द्धनमा सघाउ पुग्ने आयोजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईनेछ।
३. गैरसरकारी संस्थाहरूको कार्यक्रमलाई गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमहरूसँग तादात्म्यता मिलाई बजेटमा समावेश गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न लगाइनेछ।
४. सम्पूर्ण प्रतिवेदनहरू समयमै नागरिकले प्राप्त गर्ने प्रबन्ध मिलाउने, सेवा प्रवाह सम्बन्धी जानकारी वेबसाईटमा वा सामाजिक संजाल मार्फत उपलब्ध गराईनेछ।
५. गाउँपालिकामा हुने सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनलाई विधिसम्मत बनाउँदै कूल खर्चमा बेरुजु प्रतिशत घटाउँदै लगिनेछ। बेरुजु सम्परीक्षणलाई प्राथमिकतामा राखी छुट्टै बेरुजु सम्परीक्षण कार्यदल गठन गरी परिचालन गरिनेछ। गैर बजेटरी खर्चलाई नियन्त्रण गरिनेछ।

तथ्याङ्क प्रणाली, योजना र विकास व्यवस्थापन:

१. उपलब्ध भएका तथ्याङ्कहरूलाई विश्लेषण गरी योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा यथार्थ तथ्याङ्कहरूको आधारमा तर्जुमा गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ।
२. गाउँपालिकामा ढड्डामा रहेका विवरणहरूलाई डिजिटाइजेशन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

३. सार्वजनिक एवम् सरकारी सम्पत्तिको अभिलेख सङ्कलन, संरक्षण र व्यवस्थापन गरिनेछ।
४. सम्भाव्यताको आधारमा गाउँपालिकाको संवेदनशील ठाउँहरूमा सिसिटिभि जडान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

राजस्व नीतिहरू:

१. करको दर समसामयिक बनाई करको दायरा विस्तार गरिनेछ।
२. करदातालाई अनलाईन प्रविधिको प्रयोग गरी प्रविधिमैत्री सहज वातावरणको निर्माण गरी हरेक नागरिकको सहज पहुँचमा कर तिर्न मिल्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
३. राज्यले लिएको स्वयम् कर निर्धारण तथा स्वेच्छिक कर सहभागिता सम्बन्धी नीतिमा जोड दिइनेछ।
४. कर लगाउँदा वातावरणीय तथा पर्यावरणीय संरक्षण तर्फ उचित ध्यान दिइनेछ।
५. राजस्व सुधार योजना तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ।
६. स्थानीय बासिन्दामा कर हाम्रै लागि हो भन्ने भावना जागृत गराई तदनुरूप सबै क्षेत्रमा सेवा सुविधाहरू समानरूपमा उपलब्ध गराउने तर्फ विशेष पहल गरिनेछ।
७. आन्तरिक आय उठेको आधारमा रकम विनियोजन गरी जुन क्षेत्रमा रकम प्राप्त भएको छ सोही आधारमा सोही क्षेत्रको विकासमा प्राथमिकता दिइनेछ।
८. राजस्व संकलनलाई मितव्ययी एवं प्रगतिशील बनाइनेछ।

राजस्व छुट र मिनाहा सम्बन्धी नीति

१. विपद एवं काबु बाहिरको परिस्थितिमा राजस्व छुट दिनुपर्ने अथवा मिनाहा गर्नुपर्ने अवस्था भएमा तत्कालीन अवस्थालाई मध्यनजर गरी निश्चित मापदण्ड अपनाई कार्यपालिकाको निर्णयानुसार गरिनेछ।
२. विपन्नता, सामाजिक सुरक्षा भत्ता, छात्रवृत्ति र गाउँपालिकामा सञ्चालित योजनाहरूका उपभोक्ता समितिहरूलाई गरिएको सिफारिसहरूमा राजस्व छुट दिइनेछ। वडाहरूबाट गरिएका सिफारिसका आधारमा गाउँपालिकाबाट पनि थप सिफारिस गर्नुपरेमा एकतर्फ मात्र राजस्व संकलन गरिनेछ।
३. गर्भवती र सुत्केरीको प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी उपचार/परीक्षण निशुल्क गरिनेछ।
४. बौदीकाली गाउँपालिकाभित्र संचालनमा रहेका तथा संचालन हुने अपाङ्गता सम्बन्धी सम्पूर्ण समूहहरूलाई निशुल्क दर्ता तथा नवीकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ।

न्याय र कानून

१. न्यायिक समिति समक्ष दर्ता भएका सर्वसाधारणको दैनिक जीवनसँग सरोकार रहेका उजुरी तथा मुद्दाहरूको न्याय सम्पादन प्रक्रिया सरल र सहज नागरिक मैत्री वातावरणमा छिटो छरितो र कम खर्चमा दिगो समाधान प्रयास गरिनेछ।

२. विधायन समितिलाई कानून निर्माणमा थप सक्रिय बनाईनेछ। त्यसका लागि विधायन समिति, सम्बन्धित कर्मचारी, शाखा प्रमुख र जनप्रतिनिधिहरूलाई कानून सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै आवश्यकता अनुसार प्रदेश सरकारको समेत सहयोग लिईनेछ।
३. वडा कार्यलयमा स्थापना भएका मेलमिलाप केन्द्रहरूको थप स्तरोन्नति गरी सम्बन्धित वडा कार्यलयबाट यथाशीघ्र मेलमिलापद्वारा विवाद निरुपण गर्ने अधिकतम प्रयास गरिनेछ। साथै मेलमिलापकर्ताहरूलाई मेलमिलाप सम्बन्धी आधारभूत तालिम संचालन तथा मेलमिलापकर्ताको लागि उत्प्रेरणाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
४. गाउँपालिकामा इजलाससँगै एक मेलमिलाप कक्षको निर्माण गरिनेछ।
५. आम गाउँपालिकाबासीहरूमा न्यायमा पहुँचको दायरा फराकिलो बनाउन नागरिक सचेतना अभिवृद्धि गर्ने अभिप्रायले “समुदायमा न्यायिक समिति” तथा “मजदुरसँग न्यायिक समिति” भन्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

सामाजिक विकास

शिक्षा

१. विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षामा आवद्ध गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।
२. आवश्यकता र औचित्यका आधारमा विद्यालय समायोजन तथा दरवन्दी मिलान कार्य गरी सबै विद्यालयहरूमा विषयगत र दक्ष शिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ।
३. विद्यालय शिक्षालाई रोजगारसँग आवद्ध गर्ने नीति लिइनेछ। गाउँपालिका क्षेत्रभित्र स्थापना भएका एवं हुने प्राविधिक शिक्षालयहरूको विकासमा टेवा पुऱ्याइनेछ। मेरै गाउँमा मेरै प्राविधिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। गाउँपालिका भित्रका सबै वडाका विपन्न तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूका लागि प्राविधिक शिक्षाको छात्रवृत्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ।
४. 'हाम्रो विद्यालय, राम्रो विद्यालय' 'हाम्रो शिक्षक, राम्रो शिक्षक' 'हाम्रो विद्यार्थी, राम्रो विद्यार्थी' भन्ने नारालाई आत्मसात गरिनेछ। सामुदायिक विद्यालयहरूको वार्षिक रूपमा कार्यसम्पादन परीक्षण गरिनेछ। उत्कृष्ट नतिजा दिने विद्यालय, शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूलाई राम्रो नतिजाका लागि उत्प्रेरित गर्न सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
५. विषयगत शिक्षक समूह गठन गरी प्रभावकारी परिचालन गरिनेछ। शिक्षकहरूबीच सिकाइ अनुभव आदान प्रदान गरी शिक्षक नेटवर्किङ प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूलाई खोज, अनुसन्धान तथा नवप्रवर्तनको लागि उत्प्रेरित गर्ने नीति लिइनेछ।
६. सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई शिक्षा प्रणालीको अभिन्न अंगको रूपमा एकीकृत गर्दै विद्यालयमा प्रविधिको पूर्वाधार विकास गर्ने र शिक्षण सिकाइ प्रक्रियालाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउने व्यवस्था गरिनेछ।

७. विद्यालयको व्यवस्थापकीय पक्षलाई सबल तथा सक्षम बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। शिक्षक सहयोग प्रणालीको विकास गरी शिक्षकको पेशागत विकास, विद्यालय सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ।
८. प्रत्येक वडामा एक वटा सामुदायिक विद्यालयलाई लिडर विद्यालय घोषणा गरी त्यसको संस्थागत क्षमता विकासका लागि आवश्यक सहयोगको प्रबन्ध गरिनेछ साथै फिडर विद्यालयको शैक्षिक व्यवस्थापन र क्षमता विकासमा जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ।
९. न्यून विद्यार्थी संख्या भएका तथा छरिएका बस्ती रहेका स्थानमा आवासीय विद्यालय स्थापना तथा घर र विद्यालय बीचको दुरी टाढा भई समस्या भोगेका विद्यार्थीहरूको लागि प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१०. कक्षा ५ र ८ को बार्षिक परीक्षालाई गाउँपालिका स्तरमा सञ्चालन गरी प्रमाणीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। अन्य कक्षाका परीक्षाहरू समेत पालिकाभिन्न एकरूपता कायम गरी निःशुल्क रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।
११. शिक्षा शाखा, विद्यालयका प्रधानाध्यापक र विषयगत शिक्षकहरूबीच कार्य सम्पादन करार सम्झौता गरी गराई विद्यालयको शैक्षिक तथा व्यवस्थापकीय पक्षलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।
१२. “हामी बनाउछौं हाम्रो विद्यालय राम्रो विद्यालय” अभियान सञ्चालन गरी सबै सरोकारवालाहरूलाई सामुदायिक विद्यालयको विकासको लागि जवाफदेही जिम्मेवार र उत्प्रेरित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ। सबै विद्यालयमा बालउद्यान, करेसाबारी, फूलबारी तथा हरियाली कार्यक्रम सञ्चालन गरी विद्यालयलाई हराभरा, मनोरम र आकर्षक बनाइनेछ।
१३. विद्यार्थीहरूमा अन्तर्निहित प्रतिभा प्रस्फुटन गर्न नियमित रूपमा विद्यालय स्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप साथै विद्यार्थी प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ।
१४. आगामी २०८५ साल सम्मलाई शैक्षिक गुणस्तर सुधार वर्षको रूपमा लिई शैक्षिक सुधारका लागि प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१५. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको क्षमता विकास गरी अनौपचारिक शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनको लागि सक्षम बनाइनेछ। विभिन्न प्रकारका आपत्कालीन अवस्थामा समेत सिकाइलाई निरन्तरता दिन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। विविध कारणबाट हुने शैक्षिक क्षतिको आपूरण गर्ने प्रबन्ध गरिनेछ।

युवा तथा खेलकुद

१. युवाहरूमा अन्तर्निहित प्रतिभा प्रस्फुटन गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। विभिन्न क्षेत्रमा सक्रिय भई बौद्धिकाली गाउँपालिकालाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा चिनाउन सफल युवाहरूलाई प्रोत्साहन तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

२. संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा बेरोजगार युवाहरूलाई सीपमूलक तालिम प्रदान गरी स्वरोजगार बनाउने नीति अबलम्बन गरिनेछ।
३. बौदीकाली गाउँपालिकाको पहिचानको रूपमा विकास भएको भलिबल खेलको विकासमा जोड दिइनेछ। यस क्षेत्रभित्र खेलन सकिने अन्य खेलहरूको सम्भावना खोजी गरी विकास र संरक्षणको लागि प्रभावकारी व्यवस्था मिलाइनेछ।
४. अध्यक्ष कप खेलकुद प्रतियोगितालाई व्यवस्थित र परिस्कृत गर्दै बौदीकाली खेल महोत्सवको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ।
५. एक वडा एक खेलमैदानको नीति लिई प्रत्येक वडाहरूमा भौगोलिक अवस्था अनुसारका खेलमैदान निर्माण गर्ने लक्ष्य लिइनेछ।
६. संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा आधुनिक सुविधा सम्पन्न रङ्गशाला निर्माणमा जोड दिइनेछ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी

१. महिला हिंसा, महिला शोषण तथा उत्पीडनका विरुद्ध जनचेतना जगाई नियन्त्रणको लागि विशेष व्यवस्था गरिनेछ। महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियानलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ। महिला अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन तथा महिला सशक्तीकरणको लागि स्थानीय संघ संस्था आमा समूहहरू परिचालन गरिनेछ।
२. विकासको मूलप्रवाहमा पहुँच पुऱ्याउन महिला, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, धार्मिक समुदाय, जनजाति, बालबालिका, आदिवासी, एकल महिला लगायतका वर्ग र समुदायहरूको क्षमता विकास, आयआर्जन, सशक्तीकरण, अधिकार संरक्षणको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
३. बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
४. लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरू गाउँपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकास शाखाको समन्वयमा एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गरिनेछ।
५. बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
६. गाउँपालिकास्तरीय बाल सञ्जाल गठन गरी क्षमता विकास तथा नैतिक शिक्षाको समेत विकास हुने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।

७. समुदायस्तरमा रहेका सामुदायिक भवन तथा आमा समुहका भवनहरूलाई जेष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्रको रूपमा विकास गरी जेष्ठ नागरिकको ज्ञान, सीप तथा अनुभवहरू नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । विदुर पुरुष सामाजिक संरक्षण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८. सामाजिक कुरिति, कुसंस्कार, बालविवाह, अनमेल विवाह आदि अन्त्य गर्न गाउँपालिकाको नेतृत्वमा विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
९. युवा, दलित, महिला, विपन्न, बालबालिका तथा सिमान्तकृत समुदायमा सशक्तीकरणका विशेष लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरूलाई परिणाममुखी र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । प्रत्येक वर्ष लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण सम्पन्न गरी नतिजा सार्वजनिक गरिनेछ ।
१०. गाउँपालिकाबाट बैदेशिक रोजगारमा जाने युवाहरूको तथ्यांक अद्यावधिक गरी सचेतना, सिप विकास तथा जोखिम न्यूनीकरणको लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । टोल विकास संस्था मार्फत सबै गाउँपालिकाबासीहरूलाई विकासमा पहुँचको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
११. गाउँपालिका भित्र सकारात्मक सोचको माध्यमबाट शसक्तीकरण तर्फ सबै युवा तथा किशोर किशोरीहरूलाई आवद्ध गराउन वृत्ति परामर्श (Career Counselling) कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

भाषासंस्कृति तथा सम्पदा ,कला ,साहित्य .

१. विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवस, स्थानीय मौलिक संस्कृति, भेषभुषा संरक्षण एवं प्रवर्धन गर्न र उक्त दिवसहरूमा नैतिक शिक्षा, योग साधनाको महत्व सान्दर्भिकताका विषयमा चेतना जगाउने र जनसहभागिता बढाउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै सबै जातजातिको साहित्य, कला, भाषा, इतिहास, संस्कृतिको संरक्षण तथा संवर्धन गर्दै लगिनेछ ।
२. गाउँपालिकामा बाहुल्यता रहेको मगर समुदायको भाषा तथा संस्कृति संरक्षणको लागि मगर संग्राहलयको विकास गरिनेछ ।

स्वास्थ्य तथा पोषण

१. सर्वव्यापी पहुँचको अवधारणा अनुसार गाउँपालिकाका सबै नागरिकलाई निशुल्क आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको सुनिश्चित गरिनेछ । साथै पूर्णखोप पालिका सुनिश्चिततालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. गाउँपालिकाबासीको आशाको रूपमा रहेको १५ शैयाको आधारभूत अस्पताललाई आवश्यक व्यवस्थापन सहित संचालनमा ल्याई चौबीसै घण्टा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा सहित बिस्तार गरिनेछ । अस्पताल परिसरमा प्रसुती आवास संचालन गरिनेछ ।

३. रेबिज बिरुद्धको खोपको अभाव हुन नदिन स्थानीय तहबाट बजेट व्यवस्था गरी आम नागरिकमा रेबिज भ्याक्सिन सर्वसुलभ बनाईनेछ।
४. गर्भजर्जाँच प्रोत्साहनको लागि क्यालिसियम चक्री वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
५. बिमा दर्ता सहयोगीहरूका लागि प्रोत्साहन कार्यक्रम सहित अति बिपन्न परिवारलाई ७०% बिमा अनुदान सहित स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम द्रुत गतिमा बिस्तार गरिनेछ।
६. न्युनतम सेवा मापदण्ड (MSS) तथा राष्ट्रिय चिकित्सा मापदण्ड (National Medical Standards) अनुसारको स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पूर्वाधार, औषधिजन्य सामग्री, औजार तथा उपकरणहरूको यथोचित व्यवस्था गरिनेछ।
७. स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी र गुणस्तरीय बनाउन स्थानीय आवश्यकताका आधारमा दक्ष जनशक्तिको बिकास र व्यवस्थापन गर्दै कर्मचारीहरूको मनोबल बढाउन प्रोत्साहन कार्यक्रम गरिनेछ।
८. आयुर्वेद तथा बैकल्पिक चिकित्सा पद्धतिहरूलाई बिकास तथा बिस्तार गरिनेछ।
९. नसर्ने रोग रोकथाम तथा व्यवस्थापनका लागि सुर्तीजन्य बस्तुको प्रयोग, मादक पदार्थ सेवन लगायतका स्वास्थ्य समस्याहरूलाई न्यूनीकरण गर्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम सहित स्वस्थकर जीवनयापन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
१०. आमा र शिशुलाई जटिल र जोखिम प्रशवबाट सुरक्षित बनाउन र घरमा हुने सुत्केरी संख्या घटाउन सुत्केरी यातायात प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
११. हरेक वडाका महिला सदस्यहरूको सहभागिता सहित सुत्केरीसँग उपाध्यक्ष कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ। ज्येष्ठ नागरिकहरूको लागि घरघरमा स्वास्थ्य सेवा अभियान संचालन गरिनेछ।
१२. महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूलाई सम्मान र बिदाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
१३. स्वास्थ्य सम्बन्धी बिभिन्न शिविर संचालन गरिनेछ।
१४. संघीय सरकारको साझेदारीमा जनशक्ति व्यवस्थापन गरी समुदायमा मानसिक स्वास्थ्य सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
१५. आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा तथा सुरक्षित मातृत्वको लागि एम्बुलेन्स सेवा संचालन गरिनेछ।
१६. आमा सुरक्षा कार्यक्रम प्रबर्द्धनको लागि ग्रामिण भिडियो एक्सरे घुम्ती शिविर सेवालाई निरन्तरता दिईनेछ।
१७. सुनौलो हजार दिनका महिला (गर्भवती तथा सुत्केरी) ५ वर्ष मुनिका बालबालिका र किशोरीहरूको पोषण अवस्थामा सुधार ल्याउन संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा विगत वर्षदिखि सञ्चालित बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।

आर्थिक विकास

१. कृषिको माध्यामबाट आय आर्जन एवं स्वरोजगार विकासको लागि विशेष प्राथमिकता दिइनेछ। कृषि उत्पादनलाई व्यावसायिकीकरण गरी रोजगारी सिर्जना गर्ने तर्फ जोड दिइनेछ।
२. कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नको लागि कृषकलाई आत्मनिर्भर बनाई आयात प्रतिस्थापन गरी निर्यातमा जोड दिइनेछ, एक वडा एक कृषि उत्पादनलाई जोड दिइनेछ, कृषि उपजको हकमा न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ, उत्पादनमा आधारित कृषि/पशु कार्यक्रम, कृषि ऋणमा व्याज अनुदानका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ साथै हाटबजार तथा संकलन केन्द्र संचालन गरिनेछ र भूमि बैंकको व्यवस्था गरी सहूलियत तरिकाले लिजमा खेती गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। साथै खाली तथा सार्वजनिक जग्गाहरूमा फलफूलका विरुवा लगाई हरियाली प्रवर्द्धनको नीति लिइनेछ।
३. दूध, तरकारी, फलफूल, मासु, नगदे बाली लगायतका कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनहरू निर्यात गरी आर्थिक सशक्तीकरणमा जोड दिइनेछ। गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कृषि उपज उत्पादनमा प्रयोग भैरहेको रासायनिक विषादिलाई न्यूनीकरण गरी जनताको स्वास्थ्यमा पर्न सक्ने नकारात्मक असरलाई कम गर्न विभिन्न प्रचारात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
४. कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न साना सिंचाई कार्यक्रम मार्फत कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ साथै सिंचाईको पहुँच नपुगेको टार र फाँटहरूमा लिफ्टिङ्ग प्रविधिबाट सिंचाई सुविधा प्रदान गरिनेछ। कृषि क्षेत्रमा व्यावसायिक किसिमका कार्यक्रमहरू छनौट गरी कृषि पकेट क्षेत्र विस्तार गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
५. कृषकहरूबीच प्रतिस्पर्धा गराई उत्कृष्ट कृषकलाई उचित पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ। कृषि मेला तथा प्रदर्शनीहरू आयोजनामा समन्वय र सहकार्य गरिनेछ साथै विद्यालयहरू सँगको सहकार्यमा सिकाई केन्द्र साथै कृषि खेती कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
६. व्यावसायिक कृषि व्यवसाय गर्न इच्छुक कृषकहरूलाई आवश्यक पर्ने सम्बन्धित विषयका तालिम उपलब्ध गराइनेछ। आकस्मिक बाली संरक्षण/आकस्मिक पशुपन्छीजन्य रोग नियन्त्रण कार्यक्रम अघि बढाइनेछ, आकस्मिक रोग किरा तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट हुने क्षतिको अनुगमन टोली बनाई आवश्यक कृषि राहत उपलब्ध गराइनेछ तथा कृषिबालीमा देखा पर्ने रोग तथा किरा नियन्त्रण गर्न गाउँपालिकाबाट जैविक विषादी निर्माण सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
७. कृषि/पशु विकास, दुग्ध उत्पादन सहकारीको प्रवर्द्धन र विकासका लागि आधुनिक प्रविधि मार्फत गाउँपालिकामा भएका सहकारी/कृषक/फर्म/कृषक समूहहरूलाई व्यावसायिक तालिम प्रदान गरिनेछ। गाउँपालिकाभित्र उत्पादन हुने कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनलाई नजिकको बजारसम्मको पहुँच पुऱ्याउन कृषि ढुवानी सेवा संचालन गरिनेछ।

८. गाउँपालिकाभित्र दूध तथा दूधजन्य पदार्थको उपयोग न्यून देखिएकोले आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकालाई दूधजन्य पदार्थ उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाई गाउँपालिकाबाट नजिकको बजारसम्म दूधजन्य पदार्थ विविधीकरण कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी अगाडि बढाईनेछ।
९. जैविक विविधताको संवर्द्धन र सदुपयोग गर्दै जलवायु परिवर्तन अनुकूल प्रविधिहरूको विकास गरी कृषिजन्य उत्पादनमा प्राङ्गारिक/रैथाने बालीको खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। साथै यस पालिका भित्र उत्पादन भएका कृषि तथा पशुजन्य उत्पादन/सामग्री बिक्री वितरण गर्नको लागि कोशेली घर स्थापना गरिनेछ।
१०. सामूहिक व्यावसायिक कृषि तथा पशु उत्पादन गर्ने समूह वा सहकारीहरूलाई विभिन्न प्रकारका समपूरक अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ।
११. प्राकृतिक रुपबाट गर्भाधान सम्भव हुन नसकेमा कृत्रिम गर्भाधान गराउने कार्यको शुरुवात गरिनेछ। पशु स्वास्थ्य घुम्ती शिविर निरन्तरता दिइनेछ। जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन तथा आधारभूत भेटेरिनरी प्रयोगशाला संचालन गरिनेछ। पशु बिमा तथा कृषि बिमा गर्ने समूह वा संस्थालाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
१२. यस गाउँपालिकाभित्र रहेका कृषक/कृषि समूह/सहकारी र फर्मलाई बीउबिजन, घाँस उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराईनेछ। घाँस नर्सरी तथा अन्य बिरुवा नर्सरी स्थापनामा जोड दिईनेछ।
१३. पशु विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन नक्ष सुधारको लागि बोका, राँगो, बीर (बंगुर) समूह/सहकारी/फर्मलाई वितरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१४. स्थानीय सहकारीहरूसँग प्रवर्द्धनात्मक कार्यमा सहकार्य गर्दै मूल्य शृंखलामा काम गर्ने सहकारीहरूको (कृषि तथा उत्पादनमुखी) विकास एवं प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
१५. स्थानीय स्तरमा सञ्चालित सहकारी तथा वित्तीय संस्थासँगको सहकार्यमा उद्यमीहरूको लागि सहूलियत कर्जा कार्यक्रम साझेदारीमा सञ्चालन गरी रोजगार प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक कार्य गरिनेछ।
१६. गाउँपालिकामा सञ्चालित तथा सूचीकृत सहकारीहरूको अनुगमन गरी सहकारी व्यवस्थापन तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१७. उद्यमशीलता विकासका लागि गाउँपालिकाभित्र स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको परिचालन गरी रोजगारी सिर्जना गरिनेछ। गाउँपालिकाको उद्यम विकास कार्यक्रमहरू क्रमशः कार्यान्वयन मार्फत आय आर्जन र रोजगार वृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिइनेछ। उद्योगग्रामको सञ्चालन गरिनेछ।
१८. गाउँपालिकाका लागि स्वयम्सेवा कार्यक्रम मार्फत नागरिकहरूलाई श्रम संस्कृतिमा आवद्ध गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ। नागरिकहरूमा सकारात्मक सोच अभिवृद्धि तथा नागरिक जिम्मेवारी बोध गराउनका लागि संस्कार पाठशाला सञ्चालन गरिनेछ।

१९. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान गरी पर्यटन विकासको गुरुयोजना निर्माण गर्न पहल गरिनेछ। पर्यटन विकास गर्न गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी घरबास (Home Stay) संचालन तथा उचित व्यवस्थापन गर्न सहयोग गरिनेछ।
२०. आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धनका लागि स्थानीय तहबाट उपलब्ध हुने रोजगारीको अवसरहरूको बारेमा सूचना प्रवाह गरी सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगारीमा पहुँच बृद्धि गरिनेछ।
२१. राष्ट्रिय रोजगार आयोजना संचालनको कार्यान्वयनको लागि ज्याला रकम साझेदारी गरिनेछ।
२२. आप्रवासी कामदार तथा तिनीहरूको परिवारको अधिकारको सुनिश्चित गर्ने नीति लिईने छ। जसको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वय तथा लागत साझेदारीमा सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सूचना प्रवाह, सीप अभिवृद्धि, मनोसामाजिक परामर्श र वित्तीय साक्षरता लगायतका सेवाहरू प्रवाह गरिनेछ।
२३. स्थानीय स्तरमा रोजगारी सिर्जना गर्न स्वरोजगार तथा रोजगारमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। उक्त कार्यक्रमहरूमा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका आप्रवासी कामदारहरूको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ। जसको लागि वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका आप्रवासी कामदार तथा तिनका परिवारहरूलाई उद्यम स्थापना गर्न सहूलियत ऋण एवम् सीप तालिम लगायतका सहयोग प्रदान गर्नुका साथै सम्बन्धित कार्यक्रम तथा निकायहरूसँग पनि समन्वयात्मक तवरबाट सेवा प्रवाह गर्ने नीति लिईनेछ।

भौतिक पूर्वाधार विकास

१. All Weather Road को अवधारणालाई मध्यनजर गर्दै आवश्यक पूर्वाधार निर्माणमा प्राथमिकता दिईनेछ।
२. शुद्ध खानेपानीको नियमित उपलब्धताको लागि प्रकृतिमा आधारित पानी शुद्धीकरणको पूर्वाधार निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ। मूल पहिचान तथा मूल संरक्षण गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिईनेछ। अन्य संस्थाहरूसँग समन्वय गरी खानेपानी पूर्वाधारलाई थप स्तरोन्नति गर्ने नीति लिईनेछ।
३. सिंचाई सुविधाको निरन्तरताको लागि पूर्वाधारहरूको मर्मत संभार गरिनेछ।
४. गाउँपालिकाभित्रका सडकहरूको सडक मापदण्ड अनुसारको लगतकट्टा गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ।
५. सडकको नियमित मर्मत संभार गरी सडकको दिगोपनका लागि योजना निर्माण गरिनेछ।
६. समूह भवन निर्माणलाई निरुत्साहन गरिनेछ।
७. युवाहरूको खेल प्रतिको रुची वढाउन तथा स्वस्थ जीवनशैलीको जनचेतना जगाउन आवश्यक पूर्वाधार निर्माणमा प्राथमिकता दिईनेछ।

८. विपन्न तथा आवासविहीन नागरिकको लागि आवश्यकताको आधारमा पालिका आवास निर्माण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
९. नयाँ भवन निर्माण गर्नुपर्दा अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकामा नक्सापास गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ।
१०. स्थानीय स्तरमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्नको लागि भौतिक पूर्वाधार निर्माणसँग सम्बन्धित सीपमूलक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
११. सार्वजनिक निर्माणको कार्यमा योजना छनौट देखि लागत अनुमान, योजना कार्यान्वयन तथा योजना सम्पन्न हुने हरेक चरणमा जनप्रतिनिधि, महिला, जनसमुदाय तथा सरोकारवाला सबै पक्षको प्रत्यक्ष सहभागिता हुने गरी काम गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१२. राष्ट्रिय रोजगार योजनासँगको साझेदारीमा निर्माण गरिने योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

१. वन र जैविक विविधता संरक्षण र विकासलाई उच्च प्राथमिकता दिदै वनको सुरक्षा, व्यापक वृक्षारोपण र वन विविधीकरणबाट वातावरणीय जोखिम न्यून गरी वनसम्पदाको बहुउपयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ। गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै वन सम्पदाहरूको विभिन्न वन उपभोक्ता समितिहरूको सहकार्यमा संरक्षण गरिनेछ। साथै सामुदायिक वनको व्यवस्थापन सुधार गर्न गाउँपालिकास्तरीय समिति गठन गरी गाउँपालिकाको विकास निर्माणका योजनाहरूमा साझेदारीताका लागि संलग्न गराइनेछ। गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न प्रकारका वनहरूलाई उपयुक्त तरिकाले विकास गर्ने नीति लिइनेछ। साथै वन क्षेत्रलाई कृषि तथा पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नेतर्फ जोडी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
२. प्रत्येक गाउँपालिकाबासीलाई गाउँपालिकाको वातावरण स्वच्छ एवं हरियाली राख्नका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ। गाउँपालिकामा रहेको महाभारत क्षेत्रमा उपयुक्त हुने खालका गुराँस लगायतका उपयुक्त विरुवाहरूको वृक्षारोपण गरी पर्यापर्यटन वृद्धि गर्न पहल गरिनेछ। पहिरोग्रस्त क्षेत्र नियन्त्रणका लागि अग्निसो लगायतका पहिरो रोकथाम गर्ने खालका वृक्षारोपण गरी आय आर्जनमा पनि जोड दिइनेछ।
३. वातावरण संरक्षण, विपद् व्यवस्थापनको लागि व्यापक रूपमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। सामुदायिक विद्यालय, वन उपभोक्ता समिति, अन्य साझेदार संस्थाहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा डढेलोको उच्च जोखिम रहेका वडा तथा वस्तीहरूमा डढेलो न्यूनीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

४. विपद् व्यवस्थापनको लागि विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम विनियोजन गरिनेछ। यस कोषको रकम स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम विपद् प्रभावितहरूलाई तत्काल उद्धार राहत र सहयोगको कार्यक्रम संचालन गर्न खर्च गरिनेछ।
५. बाढी, पहिरो, आगलागी, जस्ता प्राकृतिक प्रकोपको जोखिम सम्भाव्यता अध्ययन गरी विपद् जोखिम नक्साङ्कन कार्य गरिनेछ। विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाई पूर्व तयारी, प्रतिकार्य र पुनःस्थापना सम्मका कार्यलाई योजनाबद्ध बनाउन **बौदीकाली विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना** निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
६. विपद्को समय तथा आपतकालीन समयमा सूचना व्यवस्थापन गर्न, समन्वय र सहकार्य गर्न, खोज उद्धार तथा राहत वितरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न **स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (LEOC)** को सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरी जनशक्ति, उद्धार सामग्री र सूचना सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ। साथै गाउँपालिका क्षेत्रमा रहने सम्भावित विपद् जोखिमको क्षति कम गर्न पूर्व सूचना प्रणालीको विकास, प्रचार प्रसार र संयन्त्र निर्माणका लागि अन्य विकास साझेदार निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा **पूर्व सूचना प्रणाली जडान** कार्य गरिनेछ। साथै **आपतकालीन सम्पर्क सूची (Emergency Contact Directory)** तयार गरी आम नागरिकसम्म पहुँच सुनिश्चितताको व्यवस्था गरिनेछ।
७. वातावरणीय सन्तुलनलाई दिगो बनाउन गाउँपालिका क्षेत्रभित्र प्लाष्टिक प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
८. पालिकाभित्र संकलित फोहोरको उचित संकलन, वर्गीकरण, पुनःउपयोग र पुनः चक्रण गरी प्रशोधन तथा विसर्जनको लागि ल्याण्डफिल्ड साइटको पहिचान र विकास गरिनेछ। कुहिने फोहोरबाट कम्पोष्ट मल निर्माण तालीम सञ्चालन गरी आवश्यक सामग्री वितरण व्यवस्था गरिनेछ।
९. गाउँपालिकाभित्र भू-क्षयको जोखिम भएका क्षेत्रहरूको पहिचान गरी वृक्षरोपण, वायो इन्जिनियरिङ्ग तथा तटबन्धको माध्यमबाट भू-संरक्षण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।
१०. गाउँपालिकाभित्र रहेका नदी तथा खोलाले वर्षातको समयमा गर्ने डुवान कम गर्न खोलामा जम्मा भएको नदीजन्य पदार्थ वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा निकाली खोला एकीकृत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। खोलाको दुवै किनारमा बाँस जन्य विरुवाको वृक्षरोपण गरी बाढीबाट खोलामा रहेको खेत क्षयीकरण हुनबाट जोगाउने व्यवस्था मिलाइनेछ।
११. गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा देखिने लोपोन्मुख वन्यजन्तुहरूको संरक्षण र विकासका लागि व्यापक जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। अवैध रूपमा वन्यजन्तु चोरी सिकारी गर्ने कार्यलाई कानूनी दायराभित्र ल्याई नियन्त्रण गर्ने कार्यलाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।

१२. गाउँपालिकाको नदीहरुमा करेन्ट तथा विषादी प्रयोग गरी माछा मार्ने कार्यलाई नियन्त्रण गर्न जनचेतनाका माध्यमबाट कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ। माछा तथा जलचरहरुको अवैध रूपमा हुने विनाशकारी क्रियाकलापहरुलाई कानून निर्माण गरी नियन्त्रण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

सभाका सदस्यहरु,

अन्त्यमा, यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्नुहुने गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सबै वडा अध्यक्षहरु, गाउँकार्यपालिका सदस्यहरु, गाउँसभा सदस्यहरु, सम्पूर्ण विषयगत समिति सदस्यहरु, सकारात्मक सल्लाह र सुझाव दिनुहुने विभिन्न संघ संस्था र बौदीकालीमा क्रियाशील पार्टीहरुका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु, समग्र बौदीकाली निवासी बुवाआमा, दाजुभाइ, दिदीबहिनीहरु तथा गाउँपालिकाका सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्छु।

धन्यवाद !

मिति: २०८२/०३/१० गते

ने. सं. ११४५ तछलागा, १४ मंगलबार

प्रकाश ओझा

अध्यक्ष